ePublishing
ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ
NATIONAL DOCUMENTATION CENTRE

Πρεβεζάνικα Χρονικά

Αρ. 25

ΠΡΕΒΕΖΑΝΙΚΑ ΧΡΟΝΙΑ, 25 (1991)

ΠΡΕΒΕΖΑΝΙΚΑ
ΧΡΟΝΙΚΑ
ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΠΡΕΒΕΖΑΣ
ΠΕΡΙΟΔΟΣ β' ΕΤΟΣ 7ο ΤΕΥΧΟΣ 25 ΠΡΕΒΕΖΑ

ΑΦΙΕΡΩΜΑ
ΚΟΜΙΚΣ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ ΤΟΥΝΙΟΣ '91

Κομικς ---------- Μ. Γ. ΜΕΡΑΚΛΗΣ . Γ. ΜΠΑΖΙΝΑΣ . ΣΤΑΘΗΣ
Ιστορια ---------- Μ. ΝΤΕΛΙΑΜΠΑΣΙ . Γ. ΜΟΥΣΤΑΚΗΣ
Ντοκουμεντο ---------- Ν. ΚΑΡΑΜΠΕΛΑΣ
Λαογραφια ---------- Β. ΑΥΔΙΚΟΣ . Χ. ΣΚΑΝΔΑΛΗΣ . Β. ΜΑΡΓΑΡΗΣ
Φιλολογια ---------- Μ. Μ. ΠΑΠΑΙΩΑΝΝΟΥ . Ε. ΚΑΨΩΜΕΝΟΣ . Ι. ΤΡΙΑΝΤΟΥ
Πεζογραφια ---------- Φ. ΜΠΑΟΣ . Θ. ΜΑΝΟΠΟΥΛΟΣ
Ποιηση ---------- Π. ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ . Θ. ΚΟΥΓΚΟΥΛΟΣ
Περιβαλλον ---------- Ε. ΜΑΤΣΙΓΚΟΥ . Κ. ΑΡΒΑΝΙΤΗΣ
Αρχιτεκτονικη ---------- Κ. ΠΑΡΑΘΥΡΑ

Αμβρακικός κόλπος

Ευδοκία Ματσίγκου

doi: 10.12681/prch.36917

Copyright © 2024, Ευδοκία Ματσίγκου

Άδεια χρήσης Creative Commons Αναφορά 4.0.

Βιβλιογραφική αναφορά:

Ματσίγκου Ε. (2024). Αμβρακικός κόλπος. *Πρεβεζάνικα Χρονικά*, (25), 183–187. https://doi.org/10.12681/prch.36917

Αμβρακικός κόλπος

της Ευδοκίας Ματσίγκου
Βιολόγου-Ιχθυολόγου,
Διευθύντριας Δημοτικής Συνεταιριστικής
Αλιευτικής Επιχείρησης «Πρέβεζα»

Ωκεανογραφικά-βιολογικά χαρακτηριστικά

Η περιοχή του Αμβρακικού κόλπου βρίσκεται στη Δυτική Ελλάδα, στο

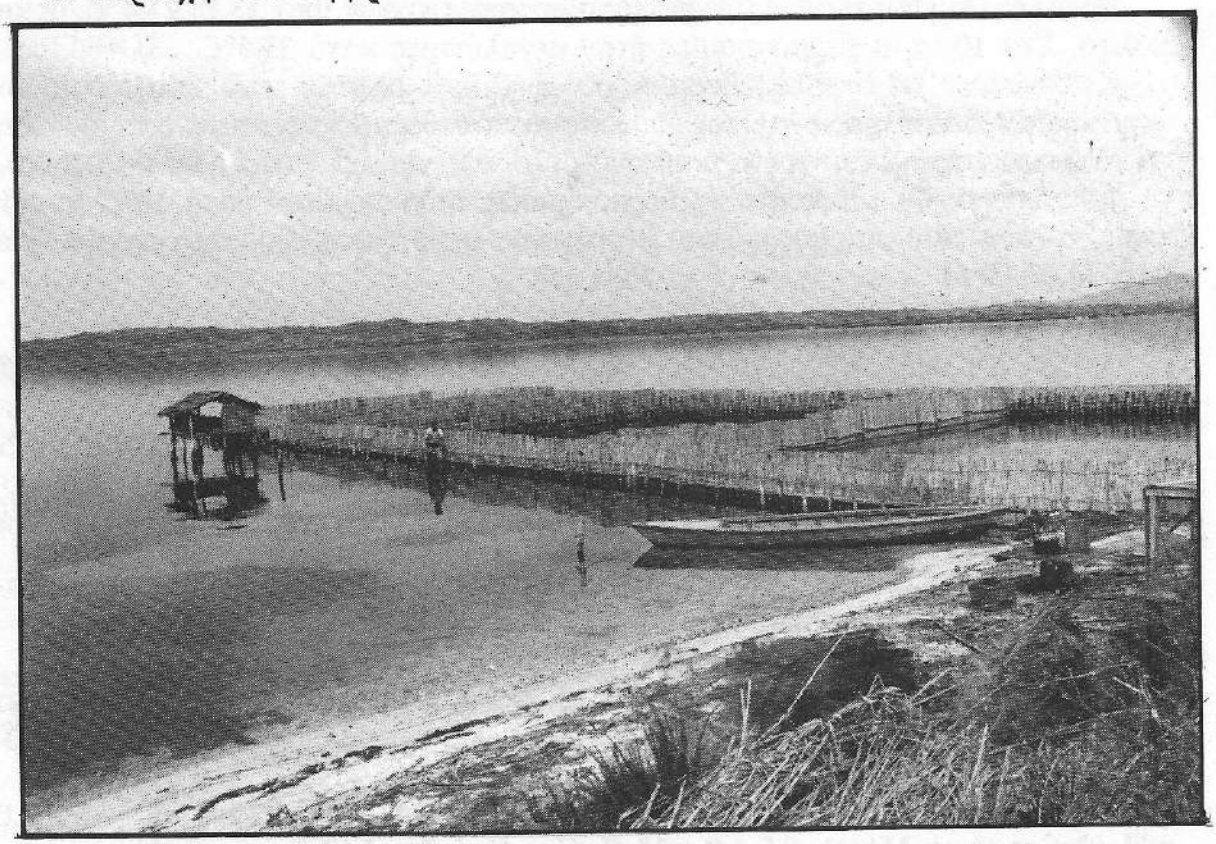

Αμβρακικός κόλπος. Λιμνοθάλασσα Τσουκαλιό.

νότιο μέρος της Ηπείρου. Γεωγραφικά είναι ένας κόλπος που εκτείνεται σε βόρειο πλάτος 38°55'- 39°04' και σε ανατολικό μήκος 20°40'- 21°10'.

Η περιοχή αποτελεί ένα σύνθετο σύστημα βιοτόπων, που οφείλεται κατά κύριο λόγο στην επίδραση φυσικών παραγόντων όπως είναι τα ποτάμια Λούρος-'Αραχθος-Βωβός αλλά και δευτερογενώς στην ανθρωπογενή παρέμβαση. Σύμφωνα με τη μελέτη του ΕΚΘΕ η περιοχή του Αμβρακικού κόλπου διαιρείται σε 2 ενότητες: τον κυρίως κόλπο και την παράκτια ζώνη (η οποία περιλαμβάνει: α. Λιμνοθάλασσες και δέλτα, β. Υπόλοιπες πεδινές περιοχές).

Ο Αμβρακικός κόλπος αποτελεί μια διείσδυση του Ιονίου πελάγους στην ηπειρωτική Ελλάδα. Η είσοδος του κόλπου έχει άνοιγμα 600 m μεταξύ Ακτίου και Πρέβεζας. Το γεγονός αυτό μας επιτρέπει να κατατάξουμε τον κόλπο στην κατηγορία των κλειστών. Το βάθος της εισόδου κυμαίνεται από 7-10 m. Η επιφάνεια του κόλπου ανέρχεται σε 406 km^2 περίπου. Ο κόλπος είναι αβαθής, με μέγιστο βάθος περίπου 60 m.

Οι φυσικοχημικές παράμετροι που συναντώνται στον Αμβρακικό κόλπο είναι:

ΘΕΡΜΟΚΡΑΣΙΑ

Χειμώνας: Οι επιφανειακές θερμοκρασίες κυμαίνονται από 10,7°-11,4°C. Οριζόντιες κατανομές της θερμοκρασίας στα διάφορα βάθη παρουσιάζουν σε γενικές γραμμές μικρές διακυμάνσεις (10,7°-11,9°C). Στα 10 m οι οριζόντιες διακυμάνσεις της θερμοκρασίας ήταν μικρότερες των 1,3°C και η μέση θερμοκρασία περίπου 12°C.

'Ανοιξη: Οι επιφανειακές θερμοκρασίες κυμαίνονται από 18,7°-21,4°C στον κόλπο. Στα 10 m οι θερμοκρασίες ήταν μεγαλύτερες κατά 3°-6°C.

Καλοκαίρι: ΟΙ υψηλές θερμοκρασίες (28,4°-29,9°C) των επιφανειακών νερών, σαν αποτέλεσμα του υψηλού ποσοστού θερμότητας, που απορροφούν τα ανώτερα στρώματα νερού.

Φθινόπωρο: Οι επιφανειακές θερμόκρασίες ήταν περίπου κατά 10°C μικρότερες αυτών που παρατηρούνται κατά την θερινή περίοδο και κυμαίνονται από 16,8°-19°C.

ΑΛΑΤΟΤΗΤΑ

Χειμώνας: Οι επιφανειάκες αλατότητες κυμαίνονται από 26,3-32,4‰. Χαμηλές τιμές παρατηρούνται στις εκβολές του Αράχθου (22,4‰).

'Ανοιξη: Τιμές αλατότητας 23,8-25,6‰. Σε βάθος 10 m οι τιμές αλατότητας ήταν μεγαλύτερες κατά 10-15‰.

Καλοκαίρι: Χαμηλές τιμές αλατότητας 26,4-28,8‰. Στα 20 m βάθος τιμές αλατότητας 35,7-36,3‰.

Φθινόπωρο: Οι επιφανειακές τιμές αλατότητας είναι σημαντικά μεγαλύτερες αυτών που παρατηρήθηκαν κατά τη θερινή περίοδο (30,5-34,8‰).

ΔΙΑΛΥΜΕΝΟ ΟΞΥΓΟΝΟ

Οι μεγαλύτερες επιφανειακές τιμές οξυγόνου στον Αμβρακικό κόλπο κυμαίνονται σε 6,0-7,0 ml/l (το Φεβρουάριο), 4,0-5,0 ml/l (τον Ιούλιο) και 5,0-5,5 ml/l (το Νοέμβριο).

Οι χαμηλότερες τιμές οξυγόνου βρίσκονται στα μεγαλύτερα βάθη: 2,0-5,0 ml/l (Φεβρουάριο-Μάιο), 0,5-1,0 ml/l (Ιούλιο-Νοέμβριο).

PH

Οι μέσες επιφανειακές τιμές του PH κυμαίνονται σε 8,5-8,6 (Μάιο και Νοέμβριο) και 8,1-8,4 (Φεβρουάριο και Ιούλιο). Στα μεγαλύτερα βάθη είναι ελαφρά μειωμένες.

Οι βιολογικές παράμετροι του Αμβρακικού κόλπου είναι:

ΦΥΤΟΠΛΑΓΚΤΟ

Το φυτοπλαγκτό αποτελεί τον πρώτο κρίκο της αλυσίδας του θαλάσσιου οικοσυστήματος και εξασφαλίζει ενέργεια (τροφή) στους καταναλωτές.

Οι τιμές αφθονίας φυτοπλαγκτού που μετρήθηκαν κατά την διάρκεια της ωκεανογραφικής μελέτης στον Αμβρακικό (ΕΚΘΕ) είναι τόσο υψηλές που μπορούν να συγκριθούν με εκείνες των πλέον ευτροφικών περιοχών της χώρας, όπως ο εσωτερικός Θερμαϊκός. Σε σύγκριση με άλλες περιοχές της Μεσογείου, οι τιμές του Αμβρακικού είναι υψηλότερες από εκείνες που αναφέρονται στον κόλπο του Fos της Γαλλίας, στον όρμο Castella της κεντρικής Αδριατικής και στις εκβολές του Πάδου στη βόρεια Αδριατική.

Είναι φανερό ότι η συνεχής παροχή θρεπτικών αλάτων από τους μεγάλους ποταμούς Λούρο και 'Αραχθο, καθώς και από την αποστράγγιση της εντατικά καλλιεργούμενης γύρω περιοχής, σε συνδυασμό με τα οικιακά λύματα της Πρέβεζας, οδηγεί στη μεγάλη ανάπτυξη του φυτοπλαγκτού στον Αμβρακικό κόλπο, καθιστώντας τον μια από τις ευτροφικότερες περιοχές της χώρας.

ΖΩΟΠΛΑΓΚΤΟ

Η μεγαλύτερη αφθονία ζωοπλαγκτού στον Αμβρακικό εμφανίζεται το Φεβρουάριο. Παρόμοιες τιμές έχουν παρατηρηθεί μόνο στον Θερμαικό κόλπο.

ΒΕΝΘΟΣ

Το είδος το οποίο επικρατεί είναι το Cymodocea nodosa το οποίο έχει δυσμενείς επιπτώσεις για το σύνολο της θάλασσιας ζωής στον Αμβρακικό, διότι πολλά είδη ζώων έχασαν τον τόπο αναπαραγωγής ή διατροφής τους.

Ευρύτερη περιοχή Αμβρακικού κόλπου

ΠΟΤΑΜΙΑ

Ο Λούρος και ο 'Αραχθος ποταμός είναι από τις κύριες πηγές γλυκού νερού που χύνονται στον Αμβρακικό κόλπο. Ο Λούρος έχει μήκος περίπου 70 km, μέσο πλάτος 10 m και μέση ετήσια παροχή 20 m^3/sec. Ο 'Αραχθος έχει μήκος 110 km, πλάτος που κυμαίνεται από 30-100 m και μέση ετήσια παροχή 61m^3/sec, με τεράστιες διακυμάνσεις από τη θέση "Φράγμα" στο Πουρνάρι μέχρι τις εκβολές του.

ΛΙΜΝΟΘΑΛΑΣΣΕΣ

Οι λιμνοθάλασσες του Αμβρακικού είναι οι εξής:

1.Το συγκρότημα λιμνοθαλασσών Αυλερής-Τσουκαλιού-Ροδιάς, συνολικής έκτασης 28.800 στρεμμάτων, με σχετικά μικρό βάθος (Αυλερή 0,4-1,2 m, Ροδιά 1,5-3,5 m). Η επικοινωνία με τον κόλπο γίνεται με 8 στόμια.

2. Λιμνοθάλασσα Λογαρού, έκτασης 25.000 στρεμμάτων, βάθους 0,4-2,8 m.

3. Οι μικρές λιμνοθάλασσες Κόφτρα, Παλιομπούκα και 'Αγριλλος, συνολικής έκτασης 3.500 στρεμμάτων.

4. Οι μικρές λιμνοθάλασσες Τσοπέλι, Μάζωμα, Πωγωνίτσα και Βαθύ,

συνολικής έκτασης 3.600 στρεμμάτων.

5. Οι λιμνοθάλασσες Ρούγα, Μυρτάρι, Κόκκαλα, συνολικής έκτασης 1.500 στρεμμάτων.

Διαχείριση Αμβρακικού κόλπου και ευρύτερης περιοχής του (Αλιεία-Υδατοκαλλιέργεια)

Ο Αμβρακικός κόλπος είναι μια περιοχή στην οποία λόγω των οικολογικών και γεωμορφολογικών συνθηκών και της πανίδας του, αναπτύχθηκαν ορισμένες μέθοδοι αλιείας οι οποίες δεν εμφανίζονται σε άλλη περιοχή.

Οι ψαράδες της περιοχής χωρίζονται σε δυο κατηγορίες:

α) Στους ελεύθερους παράκτιους, που εξασκούν την αλιεία στην ευρύτερη περιοχή του κόλπου με δίχτυα ή άλλα μη δυναμικά εργαλεία. Αυτοί διακρίνονται στους επαγγελματίες ψαράδες και στους ερασιτέχνες.

β) Στους συνεταιρισμένους ψαράδες που διαχειρίζονται τα ιχθυοτροφεία κατά μήκος των ακτών του κόλπου (λιμνοθάλασσες) και έχουν επίσης το δικαίωμα να ψαρεύουν με τα "νταλιάνια".

Η διαχείρηση των λιμνοθαλασσών είναι υποτυπώδης και έγκειται στην αλιευτική εκμετάλλευση. Η αλιευτική εκμετάλλευση των λιμνοθαλασσών στηρίζεται στο βιολογικό φαινόμενο ανόδου-καθόδου.

Εξετάζοντας τις διαδοχικές μετακινήσεις των ψαριών στην λιμνοθάλασσα παρατηρούμε ότι την άνοιξη κοπάδια μικρών ψαριών και άλλα μεγαλύτερα μετακινούνται προς την λίμνη. Ο κυριότερος λόγος αυτής της μετακίνησης είναι ότι το υφάλμυρο νερό προσφέρει καλύτερες συνθήκες διατροφής. Στο τέλος του καλοκαιριού αρχίζει η κάθοδος. Σ' αυτή τη φάση τα ψάρια νιώθουν τα κάλεσμα του αλμυρού νερού από την θάλασσα, το οποίο το φθινόπωρο έχει υψηλότερες θερμοκρασίες σε σύγκριση με το νερό της λιμνοθάλασσας (η λιμνοθάλασσα προσφέρει ιδανικότερες συνθήκες για την αναπαραγωγή και καλύτερη διαβίωση κατά τη διάρκεια του χειμώνα).

Τα πρώτα ψάρια που πέφτουν στις ιχθυοσυλληπτικές εγκαταστάσεις είναι οι ώριμοι αυγωμένοι κέφαλοι, από τους οποίους παρασκευάζεται το αυγοράραχο. Στη συνέχεια ακολουθούν τσιπούρες και λαυράκια.

Με τους πρώτους νοτιάδες κατά την αύξηση της υγρασίας (βροχές, δυνατοί άνεμοι, ασέληνες νύχτες) αρχίζει η μετανάστευση των χελιών.

Η πιο παλιά και περισσότερο χρησιμοποιούμενη μέθοδος σύλληψης των ψαριών γίνεται με την τοποθέτηση σε επίκαιρες θέσεις της λιμνοθάλασσας ειδικών ιχθυοφραγμών και τη σύλληψη των ψαριών με ειδικές ιχθυοπαγίδες κατά τη διάρκεια της καθόδου τους προς τη θάλασσα.

Η αλιεία του κόλπου από τους αλιευτικούς συνεταιρισμούς γίνεται με τα "νταλιάνια". Η αλιεία αυτή γίνεται με τη βοήθεια 5-10 ψαράδων. 'Ενας από αυτούς ανεβασμένος σε μια εξέδρα στην ακτή, παρατηρεί τη θάλασσα και όταν επισημάνει κοπάδι ψαριών κυρίως κεφαλοειδών, ειδοποιεί τους υπόλοιπους ψαράδες οι οποίοι κυκλώνουν το κοπάδι με τα δίχτυα.

Η αλιεία του κόλπου από τους ελεύθερους αλιείς γίνεται με δίχτυα, τα οποία διαφέρουν για τα διαφορετικά είδη ψαριών.

Τα αλιευτικά πεδία της παράκτιας αλιείας στον Αμβρακικό κόλπο εκτείνονται καθόλο το μήκος των ακτών του και σε βάθος που δεν ξεπερνά το 30 m εξαιτίας των δυσμενών αβιοτικών συνθηκών που υπάρχουν σε μεγαλύτερα βάθη. Το δυτικό μέρος του κόλπου εμφανίζει μεγαλύτερη αλιευτική παραγωγή σε σχέση με το ανατολικό.

Είναι δύσκολο να προσδιορισθεί το μέγεθος της παράκτιας αλιείας εξαιτίας της έλλειψης στατιστικών δεδομένων και του διοικητικού διαχωρισμού της περιοχής σε τρεις νομούς με αποτέλεσμα την αδυναμία συγκέντρωσης των στοιχείων. Επίσης στις λιμνοθάλασσες της Άρτας επιτρέπεται σε ελεύθερους αλιείς να ψαρεύουν με "καμάκι". Η ποσότητα των αλιευμάτων με αυτή τη μέθοδο δεν καταγράφεται στατιστικά.

Βιβλιογραφία

ΕΚΘΕ: Ωκεανογραφική μελέτη Αμβρακικού κόλπου, 1989
Ε.Ματσίγκου: Λιμνοθάλασσες Αμβρακικού κόλπου: Διαχείριση-προστασία, 1988
Θ.Παπαγιάννης: Αμβρακικός κόλπος: Ανάπτυξη πόρων και προστασία περιβάλλοντος

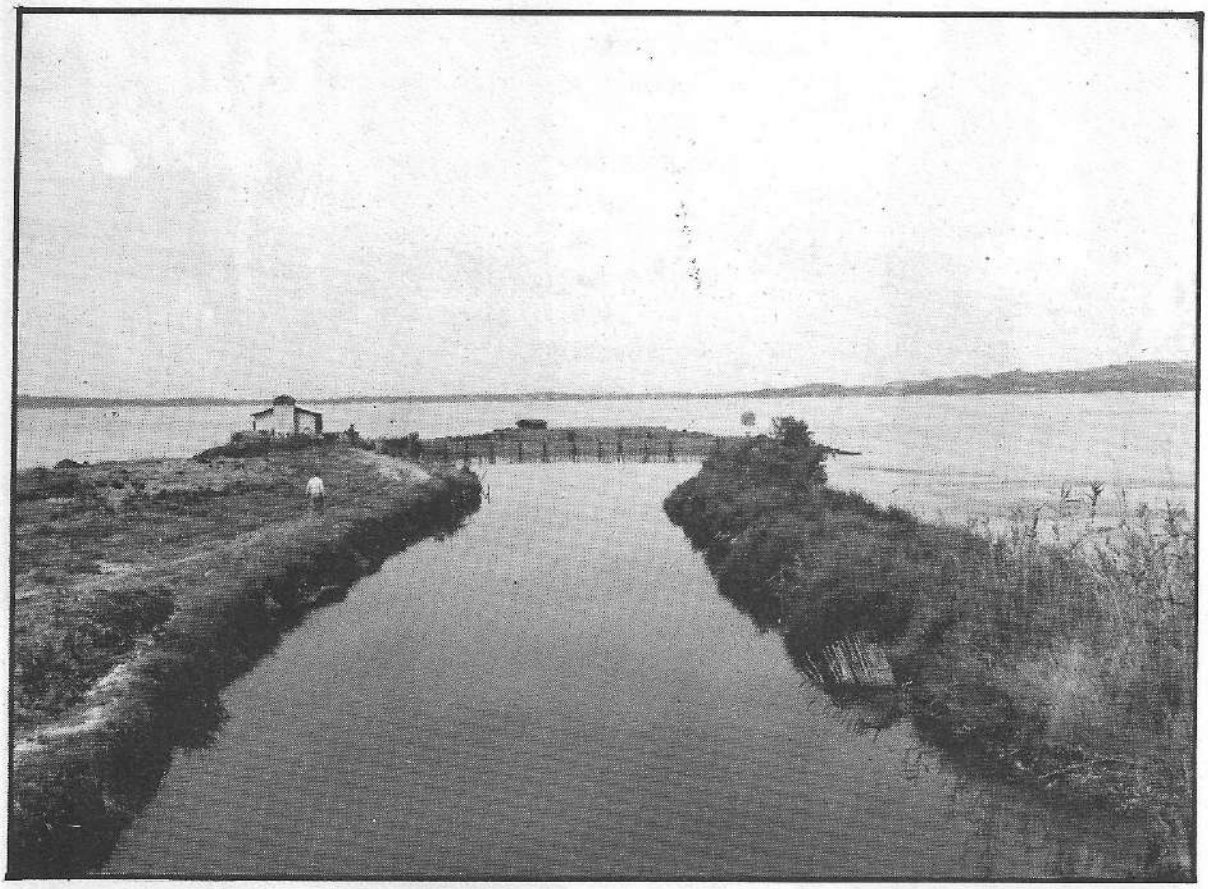

Παραδοσιακή μορφή ιχθυοσυλληπτικών εγκαταστάσεων στις λιμνοθάλασσες του Αμβρακικού κόλπου